

**УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ПОЉОПРИВРЕДНИ ФАКУЛТЕТ**

**Депарتمان за фитомедицину и заштиту
животне средине**

Милан Јашић
дипл. инж. пољопривреде

**ПОПУЛАЦИОНА ДИНАМИКА ФИТОФАГНИХ СТЕНИЦА
(Heteroptera) СА ПАУЛОВНИЈЕ И ЊИХОВ УТИЦАЈ НА
ОКОЛНЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ КУЛТУРЕ**

МАСТЕР РАД

Нови Сад, 2025.

**УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ПОЉОПРИВРЕДНИ ФАКУЛТЕТ**

**Департман за фитомедицину и заштиту
животне средине**

Кандидат

Милан Јашић

Ментор

Проф. др Александра Коњевић

**ПОПУЛАЦИОНА ДИНАМИКА ФИТОФАГНИХ СТЕНИЦА
(Heteroptera) СА ПАУЛОВНИЈЕ И ЊИХОВ УТИЦАЈ НА
ОКОЛНЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ КУЛТУРЕ**

МАСТЕР РАД

Нови Сад, 2025.

САДРЖАЈ

1. УВОД.....	1
2. ПРЕГЛЕД ЛИТЕРАТУРЕ.....	4
3. ЗАДАТАК И ЦИЉ РАДА.....	10
4. МАТЕРИЈАЛ И МЕТОДЕ РАДА	11
4.1. ОПИС ЛОКАЦИЈА ИСТРАЖИВАНИХ ЗАСАДА И УСЕВА СОЈЕ И СПРОВЕДЕНЕ ХЕМИЈСКЕ МЕРЕ	11
4.2. МОНИТОРИНГ СТЕНИЦА У ПАУЛОВНИЈИ.....	13
4.3. МОНИТОРИНГ СТЕНИЦА У ОРАХУ И ЛЕШНИКУ	14
4.4. МОНИТОРИНГ СТЕНИЦА У ДУЊИ И СОЈИ.....	16
4.5. КОНТРОЛА КВАЛИТЕТА ПЛОДА ЛЕШНИКА И ОРАХА.....	17
5. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА СА ДИСКУСИЈОМ.....	19
5.1. РЕЗУЛТАТИ МОНИТОРИНГА У ПАУЛОВНИЈИ	19
5.2. РЕЗУЛТАТИ МОНИТОРИНГА У ОРАХУ	23
5.3. РЕЗУЛТАТИ МОНИТОРИНГА У ОРАХУ – КЛОПКА И МЕТОДА ОТРЕСАЊА	25
5.4. РЕЗУЛТАТИ МОНИТОРИНГА У ЛЕШНИКУ	28
5.5. РЕЗУЛТАТИ МОНИТОРИНГА У ЛЕШНИКУ – МЕТОДА ОТРЕСАЊА.....	29
5.6. РЕЗУЛТАТИ МОНИТОРИНГА У ДУЊИ И СОЈИ	32
5.7. РЕЗУЛТАТИ КОНТРОЛЕ КВАЛИТЕТА ПЛОДОВА ЛЕШНИКА И ОРАХА.....	35
5.8. РЕЗУЛТАТИ АКТИВНОСТИ ПРИРОДНИХ НЕПРИЈАТЕЉА СТЕНИЦА У ИСТРАЖИВАНОМ ПОДРУЧЈУ	38
6. ЗАКЉУЧАК	41
7. ЛИТЕРАТУРА	43

ПОПУЛАЦИОНА ДИНАМИКА ФИТОФАГНИХ СТЕНИЦА (HETEROPTERA) СА ПАУЛОВНИЈЕ И ЊИХОВ УТИЦАЈ НА ОКОЛНЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ КУЛТУРЕ

Милан Јашић

РЕЗИМЕ

Пољопривредна производња је у последње време све више угрожена од стране фитофагних стеница. Врсте стране за нашу земљу, *Halyomorpha halys* и *Nezara viridula* брзо су се рашириле изазивајући све веће штете, а поред њих се појављују и неке друге аутохтоне врсте из фамилије Pentatomidae које такође могу изазвати штете на гајеним биљкама. Полуприродна станишта могу утицати на повећање популација штетних врста стеница (Heteroptera) пружајући им алтернативни извор хране, место за размножавање и презимљавање. Резултати овог истраживања су показали да је плантажа пауловније (*Paulownia* spp.) у већини случајева служила као резервоар и извор стеница, највише *H. halys*. Уочена је значајна миграција одраслих јединки са пауловније у засаде ораха и лешника, где су стенице на лешнику причиниле значајне економске штете. На дуњи је присуство стеница било најмање, али присуство јајних легала указује на њихово потенцијално штетно деловање. Ова студија потврђује да плантаже пауловније могу имати негативан утицај на пољопривредну производњу због своје улоге у ширењу стеница.

Кључне речи: полуприродна станишта, *Halyomorpha halys*, Pentatomidae, улога, стенице

POPULATION DYNAMICS OF PHYTOPHAGOUS TRUE BUGS (HETEROPTERA) FROM PAULOWNIA SPP. AND THEIR IMPACT ON SURROUNDING AGRICULTURAL FIELDS

Milan Jašić

SUMMARY

Agricultural production has recently been increasingly threatened by phytophagous true bugs. Species new to Serbia, *Halyomorpha halys* and *Nezara viridula*, have spread rapidly, causing increasing damage. Additionally, some other domestic species from the Pentatomidae family are also appearing, and they can cause damage to cultivated plants. Semi-natural habitats can have positive impact on increasing populations of harmful true bug species (Heteroptera) by providing them with an alternative source of food, a place for reproduction and overwintering. The results of this study showed that plantations of *Paulownia* spp. in most cases served as a reservoir and source of true bugs, mostly *H. halys*. Significant migration of adults was observed to walnut and hazelnut orchards, where the true bugs caused significant economic damage to hazelnuts. The presence of true bugs was lowest on quince, but the presence of eggs on leaves indicates their potential harmful effect. This study confirms that plantations of *Paulownia* spp. can have a negative impact on agricultural production due to their role in spreading of true bugs.

Key words: semi-natural habitats, *Halyomorpha halys*, Pentatomidae, role, true bugs